

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Національного університету
оборони України
генерал-полковник

“23”

Михайло КОВАЛЬ

2026 року

ПРОГРАМА

**додаткових вступних випробувань для кандидатів на навчання
на стратегічному та оперативному рівнях військової освіти
у Національному університеті оборони України
у 2026 році**

(для осіб, які мають освіту, що відрізняється від спеціальності вступу)

Додаткове випробування зі спеціальності складають особи, які мають освіту, що відрізняється від спеціальності вступу. За результатами його складання приймається рішення про допуск до фахового випробування.

1. Програма додаткового випробування зі спеціальності КЗ “Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)”

Мета додаткового вступного випробування полягає у встановленні рівня теоретичних знань та практичних навичок, фахових компетентностей вступників, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра зі спеціальності КЗ “Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)” на основі освітнього ступеня магістра здобутих за іншою спеціальністю і включає питання, які охоплюють основні положення міжнародної та національної безпеки.

На додатковому випробуванні кандидат повинен показати рівень теоретичних знань щодо основних положень з питань:

міжнародної безпеки та міжнародних відносин;
національної та воєнної безпеки України.

Кандидат повинен знати:

Міжнародна безпека та міжнародні відносини:

Основи функціонування сучасної системи міжнародної безпеки. Зовнішньополітичний курс України в умовах трансформації системи міжнародних відносин. Пріоритети безпекової політики України на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин. Оцінювання зовнішньополітичної обстановки навколо України. Європейський Союз у системі сучасних міжнародних відносин. Перспективи європейської інтеграції України. Трансформація Північноатлантичного Альянсу в сучасних умовах.

Національна та воєнна безпека України:

Основні положення національної безпеки України. Основні положення воєнної безпеки України. Основи воєнної політики України. Актуальні проблеми впливу безпекового середовища на національну та воєнну безпеку України та шляхи його стабілізації. Основи всеохоплюючої оборони України. Основи функціонування сектору безпеки і оборони України.

Література для підготовки:

Міжнародна безпека та міжнародні відносини:

1. Конституція України.
2. Закон України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” від 1 липня 2010 року № 2411 (із змінами).
3. Закон України “Про національну безпеку України” від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
4. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України. Указ Президента України від 26.08.2021 № 448/2021.

5. Міжнародні відносини і зовнішня політика України: підручник / [І. П. Козинець, В.С. Клименко та ін.]. – К.: НУОУ, 2020. – 284 с.

6. Середовище безпеки, європейська та євроатлантична інтеграція України :підручник / [П.М. Грицай, І.П. Козинець. В.С. Клименко та ін.]. – К.: НУОУ, 2025. – 304 с.

7. Основи зовнішньої політики України: підручник / [Ю.В. Пунда, І.П. Козинець та ін.]. – К.: НУОУ, 2018. – 240 с.

Національна безпека:

1. Конституція України.

2. Закон України “Про національну безпеку України” від 21 червня 2018 року № 2469-VIII (із змінами).

3. Закон України “Про основи національного спротиву”, від 16 липня 2021 року № 1702-IX (із змінами).

4. Стратегія національної безпеки України. Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020.

5. Стратегія воєнної безпеки України. Указ Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021.

6. Основи стратегії національної безпеки та оборони держави: підручник / [О.П. Дузь-Крятченко, Ю.В. Пунда, В.П. Грищенко та ін.]. – К.: НУОУ, 2022. – 444 с.

7. Основи воєнної безпеки України: підручник / [О.П. Дузь-Крятченко, П.М. Грицай, В.П. Грищенко та ін.]. – К.: НУОУ, 2021. – 204 с.

8. Національна безпека та оборонна політика : навч. посіб. / [В. М. Телелим, П. М. Грицай, П. О. Слісар та ін.] ; за заг. ред. М. В. Ковалю. – К. : НУОУ, 2024. – 320 с.

2. Для кандидатів на навчання за спеціальністю К5 “Військове управління (за видами збройних сил)”:

Кандидат повинен знати:

Основи загальновійськового бою.

Сучасний загальновійськовий бій, його визначення, характерні риси, види, принципи, способи ведення та засоби збройної боротьби. Сухопутні війська, їх склад і призначення. Організаційно-штатна структура загальновійськової бригади. Похідний, передбойовий, бойовий порядки. Зміст роботи штабу бригади (полку) з планування загальновійськового бою. Управління підрозділами бригади (полку) при веденні бою (дій).

Оборонний бій.

Місце і роль бригади (полку) в оборонній операції АК (ОУВ). Загальні положення оборонного бою бригади (полку): мета оборонного бою та види оборони; вимоги до оборони; умови переходу бригади (полку) до оборони. Побудова оборонного бою. Підготовка оборонного бою. Ведення оборонного

бою. Особливості ведення бригадою стримуючих дій. Вихід з бою і відхід.

Наступальний бій.

Місце і роль бригади у наступальній операції АК (ОУВ). Загальні положення наступального бою бригади (полку): мета наступального бою, способи переходу бригади (полку) в наступ; різновиди наступального бою. Бойовий порядок та бойові завдання бригади (полку) у наступальному бою. Підготовка наступального бою. Створення бойового порядку бригади (полку) під час перегрупування і заміни підрозділів та при переході в наступ з висуванням із глибини. Ведення наступального бою.

Зустрічний бій.

Основи зустрічного бою бригади (полку). Підготовка зустрічного бою. Бойові завдання бригади (полку) у зустрічному бою.

Бій в оточенні і вихід із оточення.

Загальні положення щодо бою бригади (полку) в оточенні. Підготовка бригади (полку) до бою в оточенні та виходу з оточення.

Пересування та розташування на місці.

Основи переміщення бригади (полку). Підготовка переміщення бригади (полку). Здійснення переміщення бригади (полку). Загальні положення щодо розташування бригади (полку) на місці. Організація сторожової та безпосередньої охорони. Планування розташування бригади (полку) на місці.

Література для підготовки:

1. ВКП 5-00(11)03.01. Доктрина “Сухопутні війська Збройних Сил України”. К.: КСВ ЗС України, вересень 2020 – 48 с.
2. СБП 3-(01,02,04).55 Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина I (бригада, полк). – К.: КСВ ЗС України, січень 2026 – 286 с.
3. СДДП 3-(01,02,04)402.55(56). Настанова “Порядок роботи штабів тактичного рівня з організації (планування) бою та управління підпорядкованими підрозділами бою” К.: КСВ ЗС України, грудень 2025 – 180с.
4. Стандарт операційних процедур. Планування воєнних операцій тактичного рівня: навч. посіб. / колектив авторів. – К.: НУОУ, 2023. – 116с
5. ВП7(5)-00(11)03.01 Методичні рекомендації з планування та організації бою за стандартами НАТО (штаб бригади (батальйону) та їм рівних). К.: навчальний центр підготовки підрозділів міжнародного центру миро творчості та безпеки спільно з командуванням Сухопутних військ ЗС України, 2020. – 136 с.
6. Робота командира на місцевості: навч. посіб. / [Музиченко Д.П., Шерихов І.В., Марченко О.М. та інші]. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019,-244 с.
7. Навчальний комплект військових частин (підрозділів): навч. посіб. / [Борищук В. І., Голованов А. В., Слупко А. В. та інші, за заг. ред. Лісневського В. В., Артамоценка В. С.]. - К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. –348 с.

Розвідувальне забезпечення.

Кандидат повинен знати:

Призначення, завдання, організаційна структура сил і засобів розвідки в операціях. Розвідувальне забезпечення планування та проведення операцій.

Спеціальна розвідка (визначення та завдання).

Спеціальні дії (визначення, завдання).

Об'єкти спеціальних дій. Способи виконання розвідувальних та спеціальних завдань.

Шляхи та способи виведення підрозділів СпП в райони виконання завдань (коротка характеристика).

Порядок евакуації (повернення) підрозділів СпП в розташування своїх військ.

Тактична група СпО (СпП) (визначення, призначення, види тактичних груп, типовий склад, завдання).

Підготовка тактичної групи СпО (СпП) до виконання бойових завдань.

Порядок організації зв'язку в ТГр СпО (СпП).

Розташування ТГр СпО (СпП) в районі зосередження (у базовому таборі). Зміна району зосередження та порядок пересування.

ТТХ та загальна будова зразків ОВТ, які перебувають на озброєнні військових частин та підрозділів СпО (СпП).

Література для підготовки:

1. Доктрина “Сили спеціальних операцій Збройних Сил України”. – К.: КССО ЗСУ, 2025. – 55 с.
2. Доктрина “Спеціальні операції”. – Б.: КССПО ЗСУ, 2020. – 24 с.
3. Бойовий статут Сил спеціальних операцій “Спеціальні операції”. Частина I. – Б.: КССПО ЗСУ, 2021. – 20 с.
4. Бойовий статут Сил спеціальних операцій “Спеціальні операції”. Частина II. – Б.: КССПО ЗСУ, 2021. – 46 с.
5. Бойовий статут Сил спеціальних операцій “Спеціальні операції”. Частина III. – Б.: КССПО ЗСУ, 2021. – 64 с.

3. Для кандидатів на навчання за спеціальністю К6 “Забезпечення військ (сил)”:

Підтримка дій військ (сил):

Мета, завдання і заходи щодо інженерної підтримки військ (сил) у загальновійськовому бою.

Сутність інженерної підтримки бойових дій, її місце серед інших складових підтримки, вимоги, що до неї ставляться. Основні завдання інженерної підтримки бойових дій військ, сили та засоби, які залучаються для виконання

завдань інженерної підтримки в основних видах бою. Найважливіші принципи інженерної підтримки та принципи бойового застосування інженерних військ.

Мета, основні завдання і заходи ХБРЯ захисту військ в основних видах бою. Мета ХБРЯ захисту військ як виду підтримки в бою. Завдання вогнеметних підрозділів в бою. Основні завдання екологічної безпеки у повсякденній діяльності військ. Заходи підтримання живучості військ в умовах ХБРЯ зараження. Заходи під час ліквідації наслідків ХБРЯ зараження. Заходи посилення захисту військ із застосуванням аерозолів.

Загальні положення організації геопросторової (топогеодезичної та навігаційної) підтримки військ (сил). Завдання геопросторової (топогеодезичної та навігаційної) підтримки військ (сил), порядок виконання, сили і засоби, які залучаються, їх можливості. Топографічна розвідка.

Література для підготовки:

1. Доктрина Командування Сил підтримки Збройних Сил України. //Затверджена наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від. 29.09.2020 року – К.: ГШ ЗСУ, 2020. – 60 с.
2. Доктрина з інженерної підтримки застосування військ (сил). ВКП 10-24(04).01. Затверджена Начальником Генерального штабу Збройних Сил України 28.10.2020 року. – К.: ГШ ЗС України, 2020. – 38 с.
3. Тимчасова настанова з інженерного забезпечення Збройних Сил України. – К.: ГШ ЗС України. – 2019.
4. Кодекс Цивільного захисту України // введений в дію рішенням Верховної Ради України з 01.07.2013. – 114 с.
5. Доктрина Командування Сил підтримки Збройних Сил України. //Затверджена наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від. 29.09.2020 року – К.: ГШ ЗСУ, 2020. – 60 с.
6. Настава з радіаційного, хімічного, біологічного захисту Збройних Сил України. – К.: ГШ ЗСУ. 2017. – 82 с.
7. Настава з топогеодезичного та навігаційного забезпечення Збройних Сил України. – К.: ГШ ЗСУ, 2017. – 108 с.
8. Настава “Підготовка геопросторових даних”. – К.: РВЦ ЗСУ, 2020. – 47 с.
9. Інструкція про використання топографічних, спеціальних, цифрових (електронних) карт у Збройних Силах України. – К.: РВЦ ЗСУ, 2016. – 58 с.

Логістичне забезпечення військ (сил):

Мета, завдання логістичного забезпечення, заходи та основні функції логістичного забезпечення військової частини (підрозділу) в бою.

Забезпечення матеріальними засобами підрозділів при підготовці та в ході ведення бою. Підвезення матеріальних засобів. Порядок забезпечення підрозділів різними матеріальними засобами.

Призначення, організаційно-штатна структура та можливості підрозділів матеріального забезпечення бригади (полку) та підрозділів. Розміщення та

переміщення підрозділів матеріального забезпечення бригади (полку) та підрозділів при підготовці та в ході ведення бою.

Військове господарство. Організація і ведення військового господарства. Склад військового господарства і його основні завдання.

Забезпечення матеріальними засобами та послугами військових частин і підрозділів у мирний час. Джерела поповнення і порядок відпускання матеріальних засобів.

Загальні положення організації технічного обслуговування та відновлення ОВТ. Основні заходи з відновлення ОВТ, які здійснюються під час підготовки та в ході бою (маршу). Порядок укомплектування військ озброєнням та військовою технікою (ОВТ). Організація експлуатації, відновлення ОВТ, забезпечення боєприпасами та військово-технічним майном, захисту, охорони та оборони підрозділів технічного обслуговування та відновлення ОВТ. Призначення, організаційно-штатна структура та можливості підрозділів технічного обслуговування та відновлення ОВТ. Організація відновлення ОВТ у бою (на марші) та особливих умовах.

Мета, завдання, інфраструктурного забезпечення. Заходи інфраструктурного забезпечення. Квартирно-експлуатаційні органи та квартирно-експлуатаційна служба Збройних Сил України, їх призначення та завдання. Розквартирування військ у мирний час та облік фондів військових містечок і земельних ділянок. Розквартирування військ у воєнний час. Порядок зарахування військових частин на квартирне забезпечення.

Поняття транспорту (транспортних засобів) та його роль для забезпечення оборони країни. Поняття транспортування, перевезення, підвезення, переміщення та їх ключові відмінності. Сутність та основна мета транспортного забезпечення Збройних Сил України. Види транспортного забезпечення військ (сил). Поняття організації військових перевезень та транспортування. Поняття транспортної логістики та її роль в перевезенні, підвезенні матеріальних засобів. Складові єдиної транспортної системи України. Планування роботи транспорту та черговість транспортних перевезень в особливий період.

Література для підготовки:

1. Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності” (Зміни від 14.01.2025 р. № 4213 - IX).
2. Закон України Про Збройні Сили України. (Відомості Верховної Ради України, 1992, № 9, ст.108, зі змінами).
3. Закон України Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України. (Відомості Верховної Ради України, 1999, № 22-23, ст.194, зі змінами).
4. Стратегічний оборонний бюлетень України (Указ президента України від 17.09.21 №473/2021).
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 № 1225 Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах (зі змінами).

6. Постанова КМУ від 13.04.11 р. № 461 “Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об’єктів” (Зміни від 04.02.2015 р. № 117)”.

7. Наказ МОУ № 300 від 16.07.97 р. “Про затвердження Положення про військове (корабельне) господарство”.

8. Наказ Міністерства оборони України від 03.07.13 р. № 448 “Про затвердження Положення про організацію квартирно-експлуатаційного забезпечення Збройних Сил України” (Зміни від 04.08.2015 № 383).

9. Наказ МОУ № 905 від 19.12.14 р. “Про затвердження Інструкції та ведення бухгалтерського обліку в Збройних Силах України” (зі змінами).

10. Наказ Головнокомандувача ЗСУ від 06.02.2021 р. № 28 “Про затвердження Порядку поточного ремонту будівель і комунальних споруд ЗС України”.

11. “Державні будівельні норми України,” 2000 р. (ДБН).

12. Наказ Міністерства оборони України від 05.06.19 р. № 284 “Про затвердження Положення про організацію будівництва об’єктів МОУ та ЗСУ”. (Зміни від 08.11.19 р. № 577; та від 31.07.20 р. № 264).

13. Наказ Держкомітету України з питань житлово-комунального господарства № 150 від 10.08.2004 р. “Про затвердження Примірною переліку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій та послуг з ремонту приміщень, будинків, споруд”.

14. Наказ МОУ № 685 від 29.09.2014 р. “Про затвердження Положення про пожежну безпеку в системі Міністерства оборони України”.

15. Наказ Міністерства оборони України № 5 від 05.01.11 р. “Про затвердження Показників об’єктів (службових приміщень) військових містечок, призначених для розквартирування військових частин, установ та ВНЗ ЗС України”.

16. Наказ Міністерства оборони України від 30.01.19 р. № 34 “Про затвердження Порядку використання квартирною майна у МОУ та ЗСУ”.

17. Наказ Міністерства оборони України від 18.01.2021 р. № 12 “Про затвердження змін до Порядку використання квартирною майна у МОУ та ЗСУ.”

18. Наказ Мінрегіону України № 45 від 16.05.2011 р. “Про порядок розроблення проектної документації на будівництво об’єктів. (Зміни від 09.04.2012 № 122).”

19. Спільний наказ Держкомстат України та Держкомбуд № 237/5 від 21.06.2002 р. “Типові форми первинних документів з обліку у будівництві”.

20. Наказ Держбуду України № 201 від 14.09.2000 р. “Ресурсні елементні кошторисні норми на ремонтно-будівельні роботи”.

21. Наказ Держбуду України № 80 від 07.05.02 р. “Про доповнення № 3 до ДБН Д.1.1.-1-2000 Правил визначення вартості будівництва”.

22. Наказ Міністра оборони України № 300 від 16.07.97 р. “Про введення в дію Положення про військове (корабельне) господарство у Збройних Силах України”.

23. Інфраструктурне забезпечення військ (сил) Збройних Сил України, навчальний посібник, НУОУ, 2024 р.

24. Концепція функціонування системи логістичного забезпечення Збройних Сил України, наказ ГК ЗСУ від 20.04.2023 р. №102/ДСК.

25. Тимчасова настанова з логістичного забезпечення Збройних Сил України, частина I (стратегічний, оперативний рівень), наказ ГШ ЗС України від 01.07.2019 р. №236 - К.: ГШ ЗС України, 2019., 141с.

26. Наказ Міністерства оборони України від 05.09.2013 р. № 595 “Про затвердження Положення з військових перевезень залізничним, морським, річковим та повітряним транспортом”.

27. Наказ Міністерства оборони України та Міністерства інфраструктури України від 12.10.2016 р. № 526/350 “Про затвердження Інструкції з планування і управління військовими перевезеннями водним транспортом у Збройних Сил України”.

28. Наказ Міністерства оборони України та Міністерства інфраструктури України від 01.12.2015 р. №666/503 “Про затвердження Інструкції з планування військових залізничних перевезень”.

29. Наказ Міністерства оборони України 01.12.2014 р. № 853 “Про затвердження Інструкції з управління військовими залізничними перевезеннями”.

30. Наказ Міністерства оборони України від 05.08.2014 р. № 505 дск “Про затвердження Інструкції з управління військовими залізничними перевезеннями на особливий період”.

31. Наказ Міністерства оборони України від 12.12.2016 р. № 678 “Про затвердження Інструкції про використання автомобільної техніки у Міністерстві оборони України”.

32. Доктрина “З організації перевезень та транспортування у Збройних Силах України”. Затверджено начальником ГШ ЗС України від 16.10.2023 р. № 4049/НВГШ.

33. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України “Транспортні операції та військові перевезення” затверджений наказом командувача Сухопутних військ Збройних Сил України 18.12.2020 р. № 983.

34. ВСТ 01.016.003 – 2021 (01) Логістичне забезпечення військ (сил). Основні терміни та визначення, МОУ, К., 2021.

35. АJP–4.4 (А). Об’єднана доктрина перевезень та транспортувань НАТО.

Організація зв’язку та автоматизованих систем управління:

Визначення управління військами. Вимоги до управління військами, їх характеристика. Система управління військами: складові частини та вимоги до системи управління, їх характеристика. Роль і місце зв’язку в процесі управління військами.

Визначення військового зв’язку. Завдання зв’язку. Вимоги до зв’язку як до процесу обміну інформацією в системі управління військами. Чим досягається

виконання цих вимог, їх характеристика. Принципи організації зв'язку, їх характеристика.

Визначення системи військового зв'язку, класифікація і принципи її побудови. Вимоги до системи зв'язку і шляхи їх досягнення. Структура системи військового зв'язку, характеристика її елементів.

Загальна характеристика радіо, супутникового, радіорелейного, тропосферного, проводового зв'язку, зв'язку рухомими засобами, способи їх організації та характеристика. Зв'язок сигнальними засобами.

Література для підготовки:

1. Зв'язок військовий. Терміни та визначення: ДСТУ 3265-95. – [Чинний від 2005-01-01]. – К.: УкрНДІССІ, 1995. – 23 с. – (Національний стандарт України).
2. Військовий стандарт 01.112.001. Військова система стандартизації. Військовий зв'язок. Терміни та визначення. – К.: МОУ, 2006. – 25 с.
3. Доктрина Військ зв'язку та кібербезпеки. – К.: ГШ ЗСУ, 2020. – 41 с.
4. Настанова зі зв'язку та Збройних сил України. – К.: ГШ ЗСУ, 2025. – 256 с.
5. Війська зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України. Доктрина. – К.: ГШ ЗСУ, 2021.
6. Комплексна методика оцінки ефективності функціонування системи зв'язку Збройних Сил України. – К.: ГУЗІС, 2018. – 125 с.
7. Організація зв'язку в операціях. Частина 1: навч. посіб. / [А.О. Зінченко, Г.О. Качан, О.Є. Мазулевський та ін]. – К. НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. – 268 с. Інв. 48411.
8. Організація зв'язку в операціях. Частина II. Навч. посіб. / К.: НУОУ, 2019.
9. Єдина доктрина для систем зв'язку та інформаційних систем AJ P-6 (стандарт НАТО AJP-6 Allied Joint Publication (AJP)-6 Edition A, Version 1, ALLIED JOINT DOCTRINE FOR COMMUNICATION AND INFORMATION SYSTEMS.).

Інформаційно-аналітичне забезпечення органів військового управління:

Основи теорії інформації (визначення, властивості та класифікація). Сутність та характеристика інформаційних процесів. Сутність інформаційних технологій та їх класифікація. Основи побудови баз даних та вимоги до них. Основи програмування на мові python.

Основи теорії систем (сутність та завдання системного аналізу, принципи системного підходу). Основи дослідження операцій (сутність, завдання, основні моделі та методи). Поняття моделі та їх класифікація. Основні етапи прийняття рішень. Основні характеристики інформаційних систем військового управління.

Література для підготовки:

1. Закон України “Про інформацію” (зі змінами).

2. Закон України “Про доступ до публічної інформації” (зі змінами).
3. Закон України “Про інноваційну діяльність” (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 36, ст.266), редакція від 31.03.2023, підстава – 2849-IX.
4. Закон України “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 19–20, ст.166), редакція від 05.02.2023, підстава – 2859-IX.
5. Доктрина військ зв’язку та кібербезпеки Збройних Сил України (ВКП 6-00(01).01), 2021.
6. Типове Положення інформаційно-аналітичного підрозділу органу військового управління (затверджено Першим заступником начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 28.03.2018 № 881/с/дск).
7. Військовий стандарт ВСТ 01.109.004 – 2020 (02) “Інформатизація Збройних Сил України. Інформаційно-аналітичні системи Збройних Сил України. Терміни та визначення”. – К. : ЦВСД, 2020.
8. Єдина доктрина для систем зв’язку та інформаційних систем АJP-6 (стандарт НАТО АJP-6 Allied Joint Publication (AJP) – Allied Joint Doctrine for Communication and Information Systems, Edition B, Version 1).
9. Перелік процесів життєвого циклу інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем в системі Міністерства оборони України (від 19.06.2023 № 38808/з/4-2022).
10. Основні поняття та теореми теорії інформації: навчальний посібник / Л. Н. Беркман, Л. О. Комарова, О. І. Чумак. – Київ: ДУТ ННІТІ, 2015. – 91 с.
11. Математичні методи дослідження операцій: підручник / Є. А. Лавров, Л. П. Перхун, В. В. Шендрік та ін. – Суми: Сумський державний університет, 2017. – 212 с.
12. Програмування числових методів мовою Python : підручник / А. В. Анісімов, А. Ю. Дорошенко, С. Д. Погорілий, Я. Ю. Дорогий ; за ред. А. В. Анісімова. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2014. – 640 с.
13. Бази даних: навчально-практичний посібник для самостійної роботи студентів [Електронний ресурс] / М. Ю. Лосєв, В. В. Федько. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 233 с.

Організація та ведення кіберборотьби:

Визначення кіберпростору, кіберборотьби та операції в кіберпросторі, їх змісту і складових. Мета і завдання кіберборотьби як сукупності взаємоузгоджених заходів військ (сил) щодо здобуття переваги в кіберпросторі. Зміст та основні способи ведення кіберборотьби через наступальні й оборонні операції в кіберпросторі, кібератаки, кіберзахист, превентивні та демонстраційні кібердії. Принципи кібербезпеки і кіберборотьби, класифікація кіберзагроз та кібератак, основні методи їх попередження, виявлення, локалізації й відновлення, прогнозування реалізації загроз.

Принципи побудови інформаційно-телекомунікаційних і радіоелектронних систем зв’язку, радіолокації, радіонавігації, управління зброєю як об’єктів

кіберрозвідки, кібервпливу і кіберзахисту. Організація кіберборотьби, зміст бойового наказу на проведення операцій у кіберпросторі, бойові документи з організації управління та взаємодії. Об'єкти кібервпливу. Ведення кіберрозвідки, здійснення кібервпливу та організація кіберзахисту. Призначення, основні характеристики і можливості кіберзасобів, кіберзброї та комплексів управління кіберопераціями в різних фазах спільних (об'єднаних) операцій.

Література для підготовки:

1. Закон України № 2163-VIII від 5 жовтня 2017 року “Про основні засади забезпечення кібербезпеки України”.
2. Указ Президента України № 392/2020 від 14 вересня 2020 року “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року “Про Стратегію національної безпеки України””.
3. Указ Президента України № 121/2021 від 25 березня 2021 року “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року “Про Стратегію воєнної безпеки України””.
4. Указ Президента України № 447/2021 від 26 серпня 2021 року “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року “Про Стратегію кібербезпеки України””.
5. Указ Президента України № 32/2017 від 13 лютого 2017 року “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року “Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації””.
6. Указ Президента України № 446/2021 від 26 серпня 2021 року “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року “Про невідкладні заходи з кібероборони держави””.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1295 “Деякі питання забезпечення функціонування системи виявлення вразливостей і реагування на кіберінциденти та кібератаки”.
8. Постанова Кабінету Міністрів України № 518 від 19 червня 2019 року “Про затвердження Загальних вимог з кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури”.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1426 “Про затвердження Положення про організаційно-технічну модель кіберзахисту”.
10. ДСТУ ISO/IEC 27032:2024 (ISO/IEC 27032:2023, IDT) “Інформаційні технології. Методи захисту. Настанови щодо кібербезпеки”.
11. Доктрина військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України, ВКП 6-00(01).01, затверджена 09.02.2021. – Законодавство України.
12. National Cybersecurity Strategy. The White House, Washington, March 2023. – РНБО України; Paperssds.eu; ДНУІКТ.
13. AJP-3.20 Allied Joint Doctrine for Cyberspace Operations. NATO STANDARD, Edition A, Version 1, January 2020. – Законодавство України.

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 листопада 2025 р. № 1471 “Про затвердження Порядку взаємодії суб’єктів національної системи реагування на кіберінциденти, кібератаки, кіберзагрози із суб’єктами забезпечення кібербезпеки, правоохоронними, контррозвідувальними, розвідувальними органами та суб’єктами оперативно-розшукової діяльності”.

Організація радіоелектронної боротьби:

Мета та завдання радіоелектронної боротьби у загальновійськовому бою. Складові частини радіоелектронної боротьби та їх короткий зміст.

Характеристика радіоелектронних засобів наземного, повітряного, морського базування, як об’єктів радіоелектронного подавлення. Принципи побудови радіоелектронних систем і засобів зв’язку, передачі даних, радіолокації, радіонавігації, управління зброєю.

Призначення, основні характеристики і можливості станцій радіоперешкод засобам радіозв’язку, бортовим засобам радіолокації і радіонавігації літаків, радіоелектронним засобам безпілотних систем. Призначення, основні характеристики і можливості інформаційно-комунікаційних систем за напрямком РЕБ.

Література для підготовки:

1. Доктрина з радіоелектронної боротьби в об’єднаних операціях. ВКП 5(3)-00(03).01. К.: ГШ ЗСУ 2020.
2. Настанова “Управління радіочастотним ресурсом” ВКДП 6-111(03).01. К.: ГШ ЗСУ 2020.
3. Бойовий статут Сухопутних військ. Радіоелектронна боротьба Сухопутних військ Збройних Сил України. БП 10-27(12).01– В.: КСВ ЗСУ. 2020.
4. Бойовий статут Повітряних Сил. Радіоелектронна боротьба Повітряних Сил України. БП 3-27(11).01– К.: КПС ЗСУ. 2020.
5. Методичні рекомендації “Організація та ведення радіоелектронної боротьби у загальновійськовому бою”. – К.: ГШ ЗСУ, 2022.
6. Методичні рекомендації “Застосування взводу радіоелектронної боротьби механізованої (мотопіхотної) бригади”. – К.: УРЕБ КСП ЗСУ, 2022.
7. Досвід ведення радіоелектронної боротьби під час відбиття повномасштабної збройної агресії РФ проти України: навчальний посібник / колектив авторів. – К.: НУОУ, 2024. – 175 с.
8. Концептуальні основи радіоелектронної (електромагнітної) боротьби: навчальний посібник / Т.Л. Куртсеїтов, В.В. Машталір, М.Я. Павлунько, О.Я. Салій, О.Ю. Смольков, С.О. Тищук, С.І. Фараон. – К.: НУОУ, 2023. – 350 с.
9. FM 3-12. CIBERSPACE AND ELECTROMAGNETIC WARFARE OPERATIONS, September 2025. Кіберпростір та операції з радіоелектронної боротьби.

Захист інформації з обмеженим доступом у військах (силах):

Система управління Збройних Сил України. Вимоги до управління військами, їх характеристика. Роль і місце скритого управління військами (силами) в системі управління Збройних Сил України.

Структура системи скритого управління військами (силами). Основні заходи зі скритого управління військами (силами). Контроль стану скритого управління військами (силами). Вимоги нормативно-правових актів в інформаційній сфері України, щодо захисту інформації з обмеженим доступом. Основні завдання режимно-секретних органів. Організація заходів, що забезпечують охорону державної таємниці. Відповідальність за порушення законодавства у сфері охорони державної таємниці. Порядок віднесення інформації до державної таємниці. Система технічного захисту інформації. Вимоги до системи технічного захисту інформації. Завдання та функції служби захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах ЗС України. Вимоги до забезпечення захисту інформації в інформаційних (комунікаційних, інформаційно-комунікаційних) системах. Способи, методи та засоби захисту інформації. Класифікація автоматизованих систем. Система протидії технічним розвідкам у ЗС України. Завдання та способи протидії технічним розвідкам. Класифікація технічних розвідок за видами, типами, носіями та способами отримання інформації.

Завдання підрозділів криптографічного захисту інформації Збройних Сил України. Види та призначення засобів криптографічного захисту інформації. Класифікація та характеристика документів кодованого зв'язку. Бойова готовність та мобілізаційна підготовка підрозділів криптографічного захисту інформації.

Література для підготовки:

1. Закон України від 21.01.94 № 3855-ХІІ “Про державну таємницю” (зі змінами).
2. Закон України від 02.10.92 № 2657-ХІІ “Про інформацію” (зі змінами).
3. Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР “Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах” (зі змінами).
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.13 № 939 “Про Порядок організації та забезпечення режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях”.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 № 750 “Порядок забезпечення охорони державної таємниці в органах військового управління, військових частинах, установах ЗС України, інших військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення та підрозділах окремих державних органів у районах (зонах) ведення ними воєнних (бойових) дій, або спеціальних операцій”.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.1999 № 1229 “Положення про технічний захист інформації”.

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 242 “Положення про протидію технічним розвідкам в Україні”.

8. Доктрина “Скрите управління військами”. – К.: ГШ ЗС України, – 2025, (Затверджено начальником ГШ ЗС України від 29.09.2025 р.).

9. Доктрина “Пункти управління (командні пункти) та організація роботи на них”. Затверджено Головнокомандувачем Збройних Сил України від 23.08.2024 р.

10. Тимчасовий порядок оформлення оперативних (бойових) документів. Затверджено наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 11.09.2020 року № 140.

Психологічна підтримка персоналу військ (сил):

Мета, основний зміст, завдання, форми та методи психологічної підтримки персоналу підрозділу. Зміст та завдання основних складових системи психологічної підтримки персоналу. Порядок роботи заступника командира підрозділу з психологічної підтримки персоналу в період підготовки та ведення бою (бойових дій). Організація та управління психологічною підтримкою персоналу бою (бойових дій). Вимоги керівних документів щодо організації психологічної підтримки персоналу військ (сил). Напрямки організації та здійснення психологічної підтримки, їх сутність та зміст. Особливості організації психологічної підтримки персоналу в ході відбиття повномасштабної агресії російської федерації проти України.

Література для підготовки:

1. Закон України “Про систему охорони психічного здоров'я в Україні” від 15.01.2025 року № 4223-IX.

2. Доктрина “Психологічна підтримка персоналу”, ОП 1-0(261), затверджена Головнокомандувачем ЗС України від 21.08.2025.

3. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 01.05.2024 № 174 “Про затвердження Порядку надання психологічної допомоги військовослужбовцям ЗС України”.

4. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 01.08.2024 № 349 “Про затвердження Порядку проведення психологічної підтримки військовослужбовців ЗС України”.

5. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 22.08.2024 № 378 “Про затвердження Порядку з організації та проведення заходів психологічного відновлення військовослужбовців ЗС України”.

6. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 18.09.2024 № 431 “Про затвердження Інструкції з організації психологічної підготовки в ЗС України”

7. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 14.04.2025 № 177 “Про затвердження Порядку організації моральної підтримки військовослужбовців ЗС України”.

8. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 26.04.2025 № 194 “Про внесення змін до Інструкції з організації психологічної декомпресії військовослужбовців у ЗС України”.

9. Організація психологічної підготовки у Збройних Силах України: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. генерал-майора В. Ключкова. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 325 с.

4. Для кандидатів на навчання за спеціальністю А1 “Освітні науки”:

Військова педагогіка як наука й мистецтво. Зв’язок військової педагогіки з іншими науками. Методи дослідження у військовій педагогіці.

Становлення військової педагогіки як окремої галузі педагогічної науки. Науково-педагогічна спадщина Михайла Драгомирова.

Актуальні проблеми розвитку сучасної військової педагогіки. Професійні вимоги до військового педагога.

Військово-педагогічний процес як цілісне явище (загальна характеристика). Єдність навчання, виховання та розвитку військовослужбовців.

Закономірності, принципи та підходи до навчання військовослужбовців. Програмне та навчально-методичне забезпечення військово-педагогічного процесу.

Цілепокладання у військово-педагогічному процесі.

Зміст навчання військовослужбовців, особливості його обґрунтування та розроблення. Методи, принципи, форми та засоби навчання військовослужбовців.

Навчальна література та її використання у військово-педагогічному процесу. Електронні засоби навчання, методи їх розроблення та використання у навчанні військовослужбовців.

Технології навчання військовослужбовців, їх класифікація.

Основні системи навчання військовослужбовців (лекційно-семінарська, кредитно-модульна, тьюторська), особливості їх упровадження у військово-педагогічний процес.

Суб’єкт-суб’єктний характер взаємодії військового педагога з військовослужбовцями як провідна умова організації військово-педагогічного процесу. Культура мовлення у професійно-педагогічній діяльності військового педагога. Стилi педагогічного спілкування.

Контроль результатів навчання військовослужбовців, його основні функції, види, форми, методи та засоби.

Оцінювання освітньо-професійної підготовки військовослужбовців. Критерії і норми оцінювання, облік успішності.

Система виховання військовослужбовців. Основні напрями, форми, методи виховання військовослужбовців. Виховні заходи, методика їх підготовки та проведення (загальна характеристика).

Управління військово-педагогічним процесом, основні функції та методи.
Лідерство у військово-професійній діяльності офіцера.

Література для підготовки:

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2015 № 1556-VII (із змінами).
2. Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти : наказ Міністерства оборони України від 15.02.2024 № 120.
3. Вітченко А. О., Вінтоняк В. Ф., Карпенко І. С. Лідерський коучинг : монографія ; за ред. А. О. Вітченка. Київ : НУОУ, 2025. 328 с.
4. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., доп. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
5. Будагьянц Л. М., Рибчук О. О. Військово-гуманітарні аспекти професійної діяльності викладача вищої військової школи : навч. посіб. Київ : НУОУ, 2021. 148 с.
6. Красницька О. В. Педагогічна майстерність викладача вищої військової школи: підручник. Київ : Кондор, 2020. 528 с.
7. Вітченко А. О., Осьодло В. І. Педагогіка вищої військової школи : підруч. Київ : НУОУ, 2017. 504 с.
8. Вітченко А.О., Осьодло В.І., Салкуцян С.М. Технології навчання у вищій військовій школі: теорія і практика : навч-метод. посіб. / за ред. В.М. Телелима. Київ : НУОУ, 2016. 272 с.

Заступник начальника Національного університету оборони України
з навчальної роботи
генерал-майор

Олег ШИНКАРУК